

Twintig jaar Festival of Fools. Jango Edwards omhelst in de kleedkamer Johnny Melville.

FOTO MARCEL MOLLE - DE VOLKSKRANT

Geanimeerde twintigste verjaardag Festival of Fools

Dikkere clowns en hardere grappen

Van onze medewerkster
Marian Buijs

AMSTERDAM

Nostalgie lag voor de hand bij de twintigste verjaardag van het legendarische Festival of Fools. Maar tussen het publiek dat de veertig al is gepasseerd, wemelde het van de jonge mensen die dat unieke tentenkamp waar de vrijheid theateraal werd beleden, nooit hebben gezien. Het festival bestaat al tien jaar niet meer, in 1985 stierf het een zachte dood. Het idee was inmiddels al door zoveel zomerfestivals overgenomen dat voortzetting overbodig leek.

Toch heeft Festival of Fools voor velen nog altijd een magische klank, vooral de editie van 1980 op het NDSM-terrein zal menigeen heugen. Daarom bedachten de mannen van het eerste uur dat de tijd rijp is om de draad weer op te pakken. Het idee is nog springlevend: een festival van uiteenlopende stijlen waar het plezier voorop staat. Dit weekende kregen we in de Amsterdamse Melkweg en in het Vondelpark al-

vast een *preview*.

Het werd een geanimeerd verjaardagsfeestje dat past in deze tijd van *revivals*: Woodstock, de neo-hippocultuur en nu dus *Foolstock*. De Fools zijn wat ouder geworden, de buik is uitgedijd, het gezicht vertoont plooiën, maar is het met clowns niet net als met goede wijn? Hoe ouder ze worden, hoe beter ze zijn. En vrienden zijn het nog steeds, deze wonderlijke horde van vrijbuiters die uitzwermen over de hele wereld.

Voor het gretige publiek was het lachen geblazen. De grappenmakers, de goochelaars en de jongleurs blaakten van energie. Het liefst doen ze in hun act van alles een beetje. Zoals een vingervlug nummer met een sigaret die verdwijnt en uit oren, neus of broekzak telkens weer opduikt, terwijl de entertainer mekkert over de onmogelijkheid om te stoppen met roken. Of de Spaanse clown die een heel regiment stoelen op zijn kin laat balanceren.

Het gebodene wisselt tussen melig, onverdraaglijk en werkelijk geestig. Het is alsof de ouderwetse

revue herleeft, maar sneller, harder en grover. De *pricks* en de *pusses* komen volop aan bod. Vooral Jango Edwards, de motor achter deze onderneming, zoekt het onophoudelijk in die regionen. Het publiek was voor hem nauwelijks veilig, het bier spoot de zaal in en af en toe pakte hij iemand op de eerste rij hardhandig aan.

Het is jammer dat Edwards zijn mimetalent nog zo zelden gebruikt, zoals in de act van jaren terug, die hij voor de gelegenheid liet zien. Een aangeschoten man die, met een vol bierflesje als tegenspeler, de merkwaardigste stunts uithaalt. Het nummer wekte heimwee. In de loop der jaren is zijn werk groffer geworden. De grappen zijn banaler en met een gekke bek alleen red je het niet.

Tot de vrienden van toen hoort ook de Spaanse clown Tortell Poltrona die in het voetspoor van Artsen zonder Grenzen de organisatie *Clowns sans frontières* op poten heeft gezet. Drie jaar lang trad hij op voor kinderen in vluchtelingenkampen in voormalig Joegoslavië en

elders in de wereld. Poltrona is een klassieke clown, een *looser* met de stralende, ontwapenende blik van een kind.

Razendsnel voert hij tien minuten lang oorlog met de microfoon. Het ding duikelt keer op keer naar beneden, bonkt tegen zijn hoofd, hij raakt verstrikt in de draden die zich op een onnavolgbare manier een weg zoeken door zijn colbert. Vijf keer begaat hij dezelfde misser. Clowns hebben geen geheugen, de klassieke pias is niet alleen zo lachwekkend omdat we zijn vergissingen feilloos herkennen, maar vooral ook omdat hij telkens opnieuw in de val loopt.

Als het de organisatoren lukt, kunnen we volgend jaar een groot-scheepse wedergeboorte van het festival verwachten. Twee weken lang, op straat en in leegstaande gebouwen.

Natuurlijk in Amsterdam, de *mothercity*, waar het ooit allemaal begon. Een van de Amerikaanse performers was blij dat hij er even terug was: 'I come here every year to be close to my bicycle.'